

**Daugavpils novada
Demenes pagasta
bibliotēkas
krājuma komplektēšanas
un organizācijas politika**

2020.-2024.gadam

Bibliotēkas vispārīgs raksturojums

Demenes bibliotēka ir vietējais informācijas, izglītošanas, atpūtas un sociālās komunikācijas centrs, kas nodrošina operatīvas kvalitatīvas informācijas pieejamību ikvienam lietotājam, izmantojot bibliotēkas krājumu, SBA un internētā pieejamos informācijas resursus, informācijas komunikāciju tehnoloģijas.

Demenes pagasta bibliotēkas misija ir:

Ikvienam nodrošināt neierobežotu piekļuvi kvalitatīvai un strukturētai informācijai, piedāvājot daudzveidīgus informācijas avotus.

- apkopot un saglabāt vietējās nozīmes kultūrvēsturisko mantojumu nākamajām paaudzēm;
- rosinot un attīstot bērnos un jauniešos lasītprasmi, saglabāt sabiedrībā interesi par grāmatu;
- veidot bibliotēku kā kvalitatīvas un saturīgas brīvā laika pavadīšanas centru dažādiem interesentiem dažādās vecuma grupās;
- sniegt atbalstu iedzīvotājiem jauno informācijas komunikāciju tehnoloģiju apguvē.

Bibliotēkas pamatfunkcijas ir izglītēt, informēt un izklaidēt. Rūpēties par pilnvērtīgu un kvalitatīvu krājuma attīstību, regulāri padziļināt un paplašināt augstvērtīgu literatūras klāstu, līdz ar to sekmēt mūžizglītības iespējas saviem apmeklētājiem, kā arī veicināt kultūras mantojuma apzināšanu un popularizēšanu.

Bibliotēkas pamatmērķis ir daudzveidīgu resursu un pakalpojumu piedāvājums, lai pilnībā apmierinātu atsevišķu cilvēku un grupu izglītības, informācijas un personības pilnveides vajadzības, ieskaitot atpūtu un saturīgu brīvā laika pavadīšanu

Īss situācijas apraksts:

Demenes pagastā darbojas Demenes pagasta bibliotēka un Kumbuļu grāmatu ārējās izsniegšanas punkts.

Bibliotēkas teritoriālais aptvērums nav mainījies. Demenes pagasta bibliotēka atrodas Demenes pagasta centrā ērti pieejamā vietā. Ēkā, kurā atrodas bibliotēka ir arī pagasta pārvaldes administrācija, kultūras nams, Demenes doktorāts.

Sabiedrības lielākais vairākums ir krieviski runājoši (ap 90%). Demenes pagasta teritorijā dzīvo 1323 cilvēki (2020. gada 1. janvāra dati). Gada laikā iedzīvotāju skaits samazinājās uz 64 cilvēku.

Bibliotēkas pakalpojumi ir pieejami 40 stundas nedēļā, katru darba dienu no plkst. 10:00 līdz plkst. 19:00. Kumbuļu grāmatu ārējās izsniegšanas punkts ir Demenes pagasta bibliotēkas struktūrvienība, atrodas Kumbuļu ciemā, atvērts no plkst. 08:00 līdz plkst. 17:00, pirmdien no plkst. 13:00 līdz plkst. 17:00, sestdien, svētdien – brīvdienas. Bibliotēkas darba

Finansiālais nodrošinājums

Tabula "Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

	2017	2018	2019
Kopā (EUR)	11778	12749	12924
Pašvaldības finansējums	11778	12749	12924

Finansējums nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu. Palielinājās mazliet darbinieka atalgojums un finansējums krājuma komplektēšanai.

- Galvenie rādītāji (kopaina: lasītāju skaits, apmeklējums, izsniegums u. c.):

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2017	2018	2019	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	286	287	309	+0,3%; +7,7 %
<i>t. sk. bērni</i>	74	66	72	- 10,8%; +9%
Bibliotēkas apmeklējums	5361	5637	5355	+5%; - 5%
<i>t. sk. bērni</i>	2521	2643	2506	+4,8; - - 5,2%
Virtuālais apmeklējums	0	123	-	
Izsniegums kopā	7723	7628	7522	- 1,2%; - 1,4%
<i>t. sk. grāmatas</i>	4094	3725	3197	- 9%; - 14%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	3629	3903	4325	+7,5%; + 10%
<i>t. sk. bērniem</i>	770	728	718	-5%; - 1,4%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā*	20	21	23	+5%; + 9,5
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>	40	36	49	-11%; +36%
Iedzīvotāju skaits	1426	1387	1323	- 2,8%; - 4,6%

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2017	2018	2019
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	1811	1825	1952
<i>t. sk. grāmatām</i>	1225	1225	1265
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	360	206	264
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	585	600	687
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	1,2	1,3	1,5
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	1811	1825	1952

- **Krājuma rādītāji:**

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2017	2018	2019
Jaunieguvumi kopā	618	612	1241
<i>t. sk. grāmatas</i>	245	216	202
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	60	30	16
<i>t. sk. bērniem</i>	78	48	45
Izslēgtie dokumenti	241	735	563
Krājuma kopskaits	7395	7272	7950
Grāmatu krājuma apgrozība	0,60	0,56	0,48
Periodisko izdevumu apgrozība	6,10	6,23	3,29

- **Krājuma pārbaude (inventarizācija) –**

2019. gadā tika veikta krājuma inventarizācija, kura laikā tika secināts, ka krājuma stāvoklis ir atbilstošs bibliotēkas vajadzībām un krājuma politikai. Iztrūkums nebija fiksēts. Pēc inventarizācijas tika norakstītas nolietotas un novecojušas grāmatas, lai turpmāk grāmatu krājums ir aktuāls.

Krājuma veidošanas vispārīgie principi, mērķi un uzdevumi

Bibliotēkas krājumu pārziņa un veido bibliotēkas vadītāja.

Bibliotēkas pamatkrājumu veido monogrāfiskie izdevumi (grāmatas), seriālizdevumi un audioieraksti.

Krājuma veidošanas mērķis: maksimāli palielināt bibliotēkas vērtību, nodrošinot jaunu un esošo lasītāju un lietotāju piesaisti.

1. Krājuma papildināšanas pamatprincipi:

- 1.1. **kvalitāte** – bibliotēkas krājuma veidošana atbilstoši teritorijas attīstības interesēm, dāvinājumu izvērtēšana kā saturiskā, tā skaitliskā ziņā.
- 1.2. **daudzveidība** – visās nozarēs iespējami plašs dokumentu klāsts dažādām lasītāju grupām un zināšanu līmeņiem.
- 1.3. **aktualitāte** – regulāra krājuma papildināšana ar jaunākajiem izdevumiem iespējami atbilstoši lietotāju pieprasījumam, izpētot izdevniecību jaunumu piedāvājumus, grāmatu saņemtu literāras prēmijas, grāmatu nozīmību kultūras kontekstā un nozaru literatūras atbilstību tieši pagasta un novada iedzīvotāju vajadzībām,

- 1.4. **pieejamība** – krājuma, datubāžu, citu informācijas sistēmu un pakalpojumu pieejamības garantēšana ikvienam iedzīvotājam, neatkarīgi no piederības kādai sociālai grupai, zināšanu līmeņa vai materiālā nodrošinājuma,
- 1.5. **plānveidīgums** – nekontrolētu iepirkumu, dāvinājumu un ziedojumu nepieļaušana,
- 1.6. informācijas resursiem jāatspoguļo dažādus viedokļus,
- 1.7. izvēloties dokumentus nav pieļaujama politiska, konfesionāla, komerciāla vai cita ietekmēšana.

2. Krājuma komplektēšanas noteicošie faktori:

- 2.1. lietotāju pieprasījums,
- 2.2. finanšu līdzekļi,
- 2.3. izdevēju un tirdzniecības piedāvājums.
- 2.4. grāmatas aktualitāte
- 2.5. Valodas aspekts

3. Krājuma komplektēšanas veidi:

- 3.1. kārtējā jaunieguvumu komplektēšana,
- 3.2. retrospektīvā komplektēšana, reģistrējot un izvērtējot lasītāju pieprasījumu,
- 3.3. rekompaktēšana - regulāra un sistemātiska krājuma attīrīšana no saturā novecojušiem, nolietotiem, nepieprasītiem izdevumiem.

4. Krājuma komplektēšanas avoti:

- 4.1. pirkumi – grāmatirgotājs Janus, vairumtirdzniecības bāze „Latvijas grāmata”, Virja.lv
- 4.2. dāvinājumi – LNB projekti, privātpersonu, iestāžu un organizāciju dāvinājumi
- 4.3. aizvietošana – lasītāju nozaudēti izdevumi atvietoti ar identiskiem vai saturā līdzvērtīgiem,
- 4.4. abonēšana – Latvijā izdoti periodiskie izdevumi plašam lasītāju lokam.

5. Finansējuma avoti:

Daugavpils novada domes budžeta finansējums grāmatu ieguvei, par Demenes pagasta pārvaldes budžetu tiek iegādāta periodika. Finansējums aprēķināts ka Iedzīvotāju skaits*koeficients, un to aprēķinā Daugavpils novada dome.

6. Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- 6.1. Izdošanas laiks – pēdējo 5-10 gadu literatūra, ja nav krājumā
- 6.2. Pieprasīta literatūra
- 6.3. Valoda – latviešu, krievu
- 6.4. Izdevuma nolietojuma pakāpe – nelietotas vai mazlietotas
- 6.5. Bibliotēkai ir tiesības saņemt dāvinājumā no lietotājiem grāmatas dāvināt tālāk citām bibliotēkām vai piedāvāt lietotājiem (Plaukts “Lasītājs – lasītājam”, pasākumu laikā), pieņemt krājumā (bilancē) gadījumā, ja grāmata ir ļoti vērtīgā pēc saturā.

7. Galvenās lietotāju grupas:

- 7.1. Bērni - pirmsskolas vecuma
- 7.2. Bērni – sākumskolas vecuma
- 7.3. Jaunieši līdz 18 gadiem
- 7.4. Pieaugušie – Demenes pagasta iedzīvotāji
- 7.5. Pensionāri

8. Krājumā nepieņemam:

- 8.1. Pornogrāfisku, rasistisku, naidu kurinošu literatūru,
- 8.2. Īslaiicīgs nozīmes literatūru (bukleti, reklāmas, aicinājumi u.tml.)
- 8.3. Reliģisku literatūru, kas nav oficiālu reliģiju literatūra.
- 8.4. Mācību grāmatas (ir izņēmumi, dāvinātajam jākonsultējas par katru gadījumu ar bibliotēkas vadītāju)
- 8.5. Nošu izdevumus
- 8.6. Kartogrāfiskos izdevumus (izņemot novadpētniecību).
- 8.7. Attēlizdevumus (izņemot novadpētniecību).
- 8.8. Rokrakstus (izņemot novadpētniecību).
- 8.9. Specifisku nozaru literatūru.
- 8.10. Nozaru literatūru, izdotu līdz 1991. gadam
- 8.11. PSRS laikā izdotus grāmatu sērijas

Dokumenti tiek iegādāti viena eksemplārā, dupletus nekomplektē. Izņēmums – ļoti pieprasīta literatūra, kura ir vajadzīga skolēniem, aktuālas bērnu grāmatas labā stāvoklī.

Demenes pagasta bibliotēka ir vietējas nozīmes bibliotēka, ir orientēta uz iedzīvotāju vajadzībām. Pagastā ir arī skolas bibliotēka, tāpēc mācību literatūra netiek komplektētā Demenes pagasta bibliotēkā (izņemot latviešu, angļu valodas mācību līdzekļi, kuri ir orientēti plašam lietotāju lokam)

9. Minimālajā līmenī komplektēta nozaru literatūra:

- 9.1. bibliotēkzinātne
- 9.2. filozofija
- 9.3. māksla
- 9.4. literatūrzinātne
- 9.5. matemātika

10. Prioritāte nozaru literatūras komplektēšanā:

- 10.1. psiholoģija
- 10.2. sociālās zinātnes
- 10.3. medicīna
- 10.4. valodniecība
- 10.5. vēsture un ģeogrāfija
- 10.6. dabaszinātnes

10.7. etnoloģija, folklorā.

Prioritāras tēmas: latviešu valodas gramatika un vārdnīcas, Latvijas un pasaules vēsture (arī kultūras vēsture), zemkopība, lopkopība, populārā psiholoģija, populārā medicīna, enciklopēdijas, vārdnīcas, mājsaimniecība un rokdarbi, Latvijas ģeogrāfija, Latvijas ekonomika, novadpētniecība.

Bibliotēka veido speciālu krājumu – Novadpētniecības krājumu, kurā tiek vākti materiāli par Daugavpils novadu un Dēmenes pagastu.

11. Prioritātes daiļliteratūras krājuma komplektēšanā:

- 11.1. Oriģinālā latviešu daiļliteratūra
- 11.2. Literatūra bērniem (latviešu un krievu valodā)
- 11.3. Mūsdienu ārzemju literatūra krievu valodā
- 11.4. Kriminālromāni (krievu un latviešu valodā)
- 11.5. Mīlas romāni (krievu un latviešu valodā)
- 11.6. Fantastikas literatūra (krievu un latviešu valodā)

12. Literatūras atlases kritēriji:

- 12.1. Atbilstība lietotāju vajadzībām un interesēm
- 12.2. Izdevuma kvalitāte
- 12.3. Valodas aspekts
- 12.4. Cena
- 12.5. Publikācijas forma
- 12.6. Iesējums

13. Valodu aptvēruma:

- 13.1. Krājums tiek komplektēts latviešu un krievu valodā. Pagasta iedzīvotāji pārsvarā (ap 95%) ir krievvalodīgie, tāpēc literatūrai krievu valodā ir vērsta arī liela uzmanība. Bet arī krievu valodā literatūrai jābūt kvalitatīvai un aktuālai pēc saturā.

14. Krājuma rekonplektēšanas iemesli:

- 14.1. Nolietoti izdevumi
- 14.2. Novecojuši pēc satura
- 14.3. Liekie dupleti
- 14.4. Profīlam neatbilstoši izdevumi
- 14.5. Izdevumi bojāti dažādu iemeslu dēļ
- 14.6. Nozaudēti izdevumi
- 14.7. Dokumenti nav atgūstami lietotāju vainas dēļ.

15. Abonēto presi bibliotēkā glabā:

- 15.1. Avīzes – 1 gadu
- 15.2. Populāra rakstura žurnālus 2-3 gadus
- 15.3. Novada avīzi – patstāvīgi

Paredzamais Demenes pagasta bibliotēkas krājuma satura raksturojums
(pēc IFLA/UNESCO ieteiktiem fondu dziļuma indikatoriem: Conspectus
metodes)

0 - nekomplektē vispār

1 – minimāls informācijas līmenis (*fonds nodrošina nelielu informāciju par nozari vai tēmu: ierobežots vispārīgo materiālu krājums, padziļinātie uzzīņu izdevumi, speciālie periodiskie izdevumi un elektroniskie izdevumi netiek komplektēti*)

2 – pamatinformācijas līmenis (*fonds iepazīstina ar noteikto nozari vai tēmu, parāda informācijas daudzveidību, ka pieejama citur, tiek nodrošinātas lietotāju informacionālās vajadzības atbilstoši koledžu apmācības līmenim*)

3 – studiju līmenis (*fonds sniedz informāciju par noteikto nozari vai tēmu sistemātiskā veidā, tomēr zemākā līmenī, kā nepieciešams zinātniskai pētniecībai, nodrošinot lietotājus koledžas vai bakalaura vispārīgās informācijas vajadzībām, plašs vispārīgo monogrāfiju un uzzīņu dokumentu krājums, ar atlasi veidots speciālo dokumentu krājums*)

Valodu kodi

P – dominē valsts pamatvaloda, maz vai nemaz dokumentu citās valodās

S – papildus pamatvalodai ar atlasi komplektē dokumentus arī citās valodās

W – dokumenti daudzās valodās

Nozaru literatūras komplektēšana:

Nozare	UDK klase	Informācijas līmenis	Valodas līmenis
Datorzinātne, enciklopēdijas, vārdnīcas	0	3	S
Filozofija, psiholoģija, loģika, ētika	1	2	S
Reliģija	2	1	S
Sabiedriskās zinātnes	3	2	S
Matemātika, dabas zinātnes	5	2	S
Lietišķās zinātnes. Medicīna. Tehnika. Lauksaimniecība	6	3	S
Māksla, mākslas vēsture	7	3	S
Valodniecība, Literatūra	8	2	S
Ģeogrāfija, vēsture	9	2	S

Sastādīja: Demenes pagasta vadītājā Jeļena Sterlāne _____